

Fimmtudaginn 3. febrúar 2000.

Nr. 352/1999. **Olga Hrafnisdóttir**

(Örn Clausen hrl.)

gegn

G. Torfasyni ehf.

(Kristján Þorbergsson hrl.)

Vinnusamningur. Kjarasamningur.

O starfaði við afgreiðslu í verslun G. Samkvæmt ákvæðum í kjarasamningum skyldi öll yfirvinna O greiðast með tímakaupi, sem næmi 1,0358% af mánaðarlaunum fyrir dagvinnu. Þar sem tímakaup O fyrir yfirvinnu hafði verið lægra en nam þessu hlutfalli af umsömdum launum hennar fyrir dagvinnu, sem voru nokkuð yfir lágmarkslaunum, taldi O sig ekki hafa fengið greidda yfirvinnu í samræmi við ákvæði kjarasamninga, en slíkt væri óheimilt samkvæmt 1. gr. laga nr. 55/1980 um starfskjör launafólks og skyldutryggingu lífeyrisréttinda. Talið var, að svigrúm einstakra vinnuveitenda og launþega til að semja um laun og önnur starfskjör takmörkuðust við að þau væru launþegum jafnhagstæð eða betri en kveðið væri á um í kjarasamningi viðkomandi stéttarfélags. Hins vegar hefði vinnusamningur O ekki rýrt rétt hennar í heild samkvæmt kjarasamningi, þar sem laun hennar fyrir hverja klukkustund í yfirvinnu hefðu verið lítillega umfram 1,0358% af lágmarkslaunum samkvæmt kjarasamningum. Talið var, að með yfirborgun væri komið út fyrir svið kjarasamnings, þar sem ákveðin væru lágmarkskjör launþega í viðkomandi starfsgrein. Þótti ekki unnt að fallast á þá skýringu O, að í kjarasamningnum fælist, að samningur um yfirborgun fyrir dagvinnu leiddi sjálfkrafa til þess að semja yrði jafnframt um sambærilega yfirborgun fyrir yfirvinnu. Var G því sýknaður af kröfu O um vangoldin laun fyrir yfirvinnu.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Hrafn Bragason, Gunnlaugur Claessen og Viðar Már Matthíasson, settur hæstaréttardómari.

Áfrýjandi skaut málinu til Hæstaréttar að fengnu áfrýjunarleyfi 6. september 1999. Endanleg krafa hennar er sú að stefndi verði dæmdur til að greiða sér 33.120 krónur með dráttarvöxtum samkvæmt III. kafla

vaxtalaga nr. 25/1987 af tilgreindum fjárhæðum frá 1. október 1996 til 1. ágúst 1997, en af 33.120 krónum frá þeim degi til greiðsludags. Hún krefst jafnframt málskostnaðar í héraði og fyrir Hæstarétti.

Stefndi krefst aðallega staðfestingar héraðsdóms, en til vara að kröfur áfrýjanda verði lækkaðar og dráttarvextir ekki dæmdir fyrr en frá þingfestingardegi málsins í héraði. Hann krefst einnig málskostnaðar fyrir Hæstarétti.

I.

Áfrýjandi réðst til starfa við afgreiðslustörf í verslun stefnda í september 1996, þar sem hún starfaði til 23. ágúst 1997. Í skýrslu sinni fyrir dómi kvað hún munnlega umsamin laun á mánuði fyrir dagvinnu hafa verið í byrjun 75.000 krónur, en hækkað fljótlega í 80.000 krónur. Fyrir hverja klukkustund í yfirvinnu hafi verið greiddar 700 krónur, sem síðan hafi verið hækkað í 750 krónur. Þá er fram komið að eftir gerð nýs kjarasamnings stéttarfélags áfrýjanda, Verslunarmannafélags Reykjavíkur, og viðsemjenda þess í mars 1997 hækkuðu mánaðarlaun hennar í 83.760 krónur og tímakaup í yfirvinnu í 786 krónur. Ágreiningslaust er með aðilunum að launagreiðslur hafi verið þær, sem að framan greinir.

Í málalítilbúnaði áfrýjanda er haldið fram að einungis hafi verið samið um það hver dagvinnulaunin skyldu vera, en yfirvinnukaup verið einhliða ákveðið af stefnda. Hinn síðarnefndi kveður hins vegar öll laun hafa byggst á samningi málsaðila.

Fyrir Hæstarétt hefur verið lagður kjarasamningur stéttarfélags áfrýjanda og viðsemjenda þess frá febrúar 1995. Samkvæmt hljóðan hans voru síðastgildandi kjarasamningar framlengdir til ársloka 1996 með þeim breytingum, sem kveðið var á um í hinum nýja samningi. Samkvæmt því skyldu grundvallarlaun afgreiðslufólks í verslunum vera 50.718 krónur, sem með starfsaldurshækkunum urðu hæst 59.465 krónur. 1. janúar 1996 urðu sömu laun samkvæmt kjarasamningnum lægst 55.073 krónur, en hæst 63.820 krónur. Eftir gerð áðurnefnds kjarasamnings í mars 1997 skyldu sömu laun hins vegar vera 61.846 krónur lægst, en 68.820 krónur með öllum starfsaldurshækkunum.

Allan starfstíma áfrýjanda hjá stefnda var óbreytt ákvæði í kjarasamningum um yfirvinnu, sem hljóðaði svo: „Öll yfirvinna greiðist með tíma-kaupi sem nemur 1,0385% af mánaðarlaunum fyrir dagvinnu.“

II.

Í málalíbúnaði áfrýjanda er haldið fram að greiðslur stefnda fyrir yfirvinnu hafi ekki verið í samræmi við síðastgreint ákvæði kjarasamnings fyrir yfirvinnu. Umsamin föst laun fyrir dagvinnu hafi á starfstíma hennar verið frá 75.000 krónum til rúmlega 83.000 króna. Þau laun myndi stofn til viðmiðunar um fjárhæð yfirvinnukaups síns samkvæmt skýru ákvæði kjarasamningsins. Greitt tímakaup fyrir yfirvinnu hafi hins vegar verið lægra en kjarasamningur kveði á um. Slíkt sé óheimilt og er einkum vísað um það til 1. gr. laga nr. 55/1980 um starfskjör launafólks og skyldutryggingu lífeyrisréttinda, sem kveði skýrt á um að laun og önnur starfskjör samkvæmt kjarasamningi skuli vera lágmarkskjör og að einstakir vinnusamningar, sem fari í bága við það, skuli ógildir. Hafi jafnframt komið fram af hálfu stéttarfélags áfrýjanda, að almennt séu greidd laun fyrir yfirvinnu á vinnumarkaði, sem nemi að lágmarki sama hlutfalli af raunverulegum dagvinnulaunum hvers launþega og mælt sé fyrir um í kjarasamningnum.

Stefndi mótmælir þeirri skýringu áfrýjanda, að með orðunum „mánaðarlaunum fyrir dagvinnu“ í kjarasamningi sé vísað til annarra laun en þeirra, sem kveðið sé á um í samningnum sjálfum. Lágmarkslaun fyrir dagvinnu séu þar umsamin í krónum talið og eðli máls samkvæmt hljóti skírskotun ákvæðisins að takmarkast við gildissvið kjarasamningsins. Ekki fái staðist að ákvæðinu sé ætlað að tryggja að allir hafi sama hlutfall fyrir yfirvinnu án tillits til þess hvort þeir taki laun samkvæmt kjarasamningnum eða þeir fái hærri laun. Rétt skýring á 1. gr. laga nr. 55/1980 geti ekki leitt til þeirrar niðurstöðu, sem áfrýjandi krefjast, heldur séu lágmarkskjör fyrir yfirvinnu í merkingu laganna umsamið hlutfall yfirvinnukaups af kaupsbæturum, sem í kjarasamningnum birtist. Þegar samið sé í einstökum vinnusamningum um hærri laun sé komið út fyrir gildissvið kjarasamnings, enda geti hann ekki mælt fyrir um það hver skuli vera fjárhæð greiðslna, sem ekki sé fjallað um í honum. Vísar stefndi sérstaklega til dóms Félagsdóms 1991, bls. 398 í IX. bindi dómasafns réttarins, þar sem komist hafi verið að þeirri niðurstöðu að launafjárhæðir, sem stofnað sé til með yfirborgunum, séu utan við svið kjarasamninga.

Af hálfu stefnda er loks haldið fram að kjarasamningsákvæðið eigi rætur í mun eldri kjarasamningum. Sé ákvæðið virt í því samhengi renni það ekki stoðum undir skýringu áfrýjanda á því. Þá hafi stéttar-

félag áfrýjanda krafist þess að fá því breytt í samningaviðræðum 1995 um nýjan kjarasamning til samræmis við þá skýringu, sem áfrýjandi haldi nú fram, en án árangurs.

III.

Meðal málsgagna er skráning áfrýjanda á unnum yfirvinnustundum í starfi hjá áfrýjanda. Er ómótmælt að hún hafi fengið greitt eftir þeirri skráningu og yfirvinnukaup fyrir hverja klukkustund kom frá upphafi fram á sundurliðuðum launaseðlum. Ekkert er fram komið um að hún hafi gert athugasemdir við tímakaup í yfirvinnu fyrr en á árinu 1997. Eins og málið liggur fyrir verður lagt til grundvallar að samþykki áfrýjanda hafi legið fyrir frá upphafi um fjárhæð tímakaups í yfirvinnu og að samningur hafi komist á um þann hluta launa hennar sem önnur laun.

Svigrúm einstakra vinnuveitenda og launþega til að semja um laun og önnur starfskjör takmarkast við að þau séu hinum síðarnefnda jafnhagstæð eða betri en kveðið er á um í kjarasamningi viðkomandi stéttarfélags. Samningur málsaðila um dagvinnulaun áfrýjanda var nokkuð yfir lágmarkslaunum kjarasamnings stéttarfélags hennar. Laun fyrir hverja klukkustund í yfirvinnu voru einnig lítillega hærri en umsamið hlutfall yfirvinnu var miðað við lágmarkslaun samkvæmt kjarasamningnum fyrir dagvinnu. Vinnusamningur áfrýjanda rýrði þannig ekki rétt hennar í heild samkvæmt kjarasamningi, heldur þvert á móti.

Við úrlausn málsins verður ekki komist hjá að líta til þess að hömlur á samningsfrelsi þurfa að vera skýrar svo heimilt sé að víkja samningi um laun eða önnur starfskjör til hliðar. Með yfirborgun er komið út fyrir svið kjarasamnings, þar sem ákveðin eru lágmarkskjör launþega í viðkomandi starfsgrein. Er samkvæmt því ekki unnt að fallast á þá skýringu áfrýjanda, að í kjarasamningnum felist að samningur um yfirborgun fyrir dagvinnu leiði sjálfkrafa til þess að semja verði jafnframt um sambærilega yfirborgun fyrir yfirvinnu. Getur ekki breytt þeirri niðurstöðu þótt ómótmælt sé að yfirborgun yfirvinnukaups sé almennt látin haldast í hendur við umsamda yfirborgun dagvinnukaups í einstökum vinnusamningum, þar sem samið er um hærri laun en felast í kjarasamningum.

Að virtu öllu því, sem að framan er rakið, verður kröfum áfrýjanda á hendur stefnda hafnað. Rétt þykir að hvor aðili beri sinn kostnað af málinu í héraði og fyrir Hæstarétti.

D ó m s o r ð :

Héraðsdómur skal vera óraskaður.

Málskostnaður fyrir Hæstarétti fellur niður.

Dómur Héraðsdóms Reykjavíkur 31. mars 1999.**I.**

Mál þetta, sem dómtekið var að loknum munnlegum málflutningi, er höfðað fyrir dómþinginu af Olgu Hrafnadóttur, kt. 231275-3559, Álflheimum 12, Reykjavík, á hendur G. Torfasyni ehf., kt. 670395-3089, Laugavegi 178, Reykjavík, með stefnu birtri 25 júní 1998 og þingfestri 30. júní 1998.

Dómkröfur stefnanda eru þær að stefndi verði dæmdur til þess að greiða stefnanda 33.120 krónur ásamt dráttarvöxtum samkvæmt III. kafla vaxtalaga nr. 25/1987 af 3.040 krónum frá 1. október 1996 til 1. nóvember 1996, en af 4.691 krónu frá þeim degi til 1. desember 1996, en af 9.992 krónum frá þeim degi til 1. janúar 1997, en af 17.158 krónum frá þeim degi til 1. mars 1997, en af 20.007 krónum frá þeim degi til 1. apríl 1997, en af 22.634 krónum frá þeim degi til 1. maí 1997, en af 25.544 krónum frá þeim degi til 1. júní 1997, en af 28.685 krónum frá þeim degi til 1. júlí 1997, en af 30.005 krónum frá þeim degi til 1. ágúst 1997, en af 33.120 krónum frá þeim degi til greiðsludags og að dráttarvextir leggist við höfuðstól á tólf mánaða fresti, í fyrsta sinn þann 1. ágúst 1997, en síðan árlega þann dag. Þá krefst stefnandi málskostnaðar ásamt virðisauka-skatti úr hendi stefnda samkvæmt mati dómsins auk vaxta af málskostnaði samkvæmt III. kafla vaxtalaga frá uppkvaðningu dómsins til greiðsludags.

Dómkröfur stefnda eru þær aðallega að stefndi verði sýknaður af kröfum stefnanda, en til vara að stefnukrafa verði lækkuð. Þá gerir stefndi þær kröfur að stefnandi verði dæmdur til að greiða stefnda málskostnað að skaðlausu.

II.

Málavextir eru þeir að stefnandi var ráðin til starfa í verslun stefnda, Knickerbox, í byrjun september 1996 og starfaði hún þar við afgreiðslustörf til 20. ágúst 1997. Umsamin mánaðarlaun voru 75.000 krónur fyrstu þrjá mánuðina en frá 1. desember 1996 hækkuðu launin upp í 80.000 krónur á mánuði. Laun fyrir yfirvinnu voru greidd sérstaklega og var yfirvinnutímakaup stefnanda í fyrstu 700 krónur, en frá 1. desember 1996 var tímakaup stefnanda í yfirvinnu 750 krónur. Auk þess fékk stefnandi afslátt af vörum í versluninni. Ekki var gerður skriflegur ráðningarsamningur við stefnanda. Þann 10. mars 1998 hækkuðu laun félagsmanna VR um 4,7%. Í kjölfarið hafði stefnandi samband við stéttarfélag sitt og bað um að reiknuð yrðu út laun hennar í samræmi við nýgerða kjara-

samninga og var henni þá tilkynnt af stéttarfélaginu að yfirvinnulaun hennar hefðu verið of lág. Er stefndi hækkaði laun stefnanda í samræmi við fyrrgreinda kjarasamninga breytti hann sundurliðun á launaseðli og sundurliðaði launagreiðslur í grunnlaun á mánuði og yfirborgun, sem hann tilgreindi sem bónus. Í samræmi við þessa sundurliðun hækkuðu laun stefnanda í 75.600 krónur og bónusgreiðsla varð 8.160 krónur.

Stefnandi sagði upp störfum hjá stefnda með þriggja mánaða fyrirvara í maí 1997 og hætti störfum hjá stefnda 23. ágúst 1997.

Stefndi kvaðst fyrst hafa fengið athugasemdir við launauppgjör til handa stefnanda með bréfi VR dagsettu 21. ágúst 1997.

Mál þetta var dómtekið að loknum munnlegum málflutningi hinn 8. febrúar sl. Gætt var ákvæða 1. mgr. 115. gr. laga nr. 91/1991, áður en dómur var kveðinn upp.

III.

Stefnandi byggir kröfur sínar á því að samkvæmt ákvæði 1.8 í kjarasamningi VR beri að greiða yfirvinnutíma kaup í hlutfalli við dagvinnulaun eins og þau séu í hverjum starfssamningi fyrir sig. Hlutfallið sé 1,0385% af mánaðarlaunum. Hér sé um að ræða lágmarkskjör, sbr. 1. gr. laga nr. 55/1980.

Stefndi hafi ekki farið eftir ákvæðum kjarasamnings við greiðslu yfirvinnulauna heldur hafi hann greitt fasta fjárhæð í upphafi 700 krónur fyrir eftirvinnutímann í stað 778 króna.

Stefnandi mótmælti því að stefndi hefði samið við stefnanda um fast tíma kaup í yfirvinnu, enda brjóti slíkir samningar í bága við ákvæði laga nr. 55/1980.

Stefndi hafi við útborgun launa í mars einhliða breytt launaseðlinum og lækkað mánaðarlaun á launaseðli og nefni þar hluta launa „bónus“ eingöngu til þess að lækka stofn fyrir yfirvinnu, sem hann síðan reikni miðað við ákvæði kjarasamnings, 1,0385%, en af lægri stofni. Stefnandi kvað dagvinnulaun fyrir mars ekki hafa breyst, einungis stofn yfirvinnu. Slíkt sé með öllu óheimilt enda beri að reikna yfirvinnu út frá heildarmánaðarlaunum fyrir dagvinnu hvort sem hún nefnist bónus, yfirborgun eða eitthvað annað. Jafnframt beri að hafa í huga að óheimilt sé að breyta kjörum starfsmanna nema að undangengnum uppsagnarfresti, sbr. meginreglu vinnuréttar og ákvæði kjarasamninga um uppsagnarfrest.

Stefnandi hafi unnið hjá stefnda í meira en sex mánuði og því áunnið sér þriggja mánaða uppsagnarfrest samkvæmt kjarasamningi, en eftir þriggja mánaða starf skuli uppsögn vera skrifleg og bundin við mánaðamót. Stefndi hafi því borið að segja skriflega upp gildandi ráðningarfyrirkomulagi með 3ja mánaða fyrirvara, sem hann hafi ekki gert.

Stefnandi geri kröfu um leiðréttingu á yfirvinnugreiðslum í samræmi við

kjarasamninga VR og vinnuveitenda frá 1. september 1996 til 1. ágúst 1997, en þá hafi stefnanda verið sagt upp störfum hjá stefnda.

Kröfu sína sundurliðar stefnandi svo í stefnu:

Laun vegna september 1996

Mánaðarlaun	kr.	75.000
35 yfirvinnustundir á 778,88 kr.	kr.	27.260
Orlof 10,17% af yfirvinnu	kr.	2.772
Samtals	kr.	105.032
Áður greitt	kr.	101.992
Mismunur ógreitt	kr.	3.040

Laun vegna október 1996

Mánaðarlaun	kr.	75.000
19 yfirvinnustundir á 778,88 kr.	kr.	14.799
Orlof 10,17% af yfirvinnu	kr.	1.505
Samtals	kr.	91.304
Áður greitt	kr.	89.653
Mismunur ógreitt	kr.	1.651

Laun vegna nóvember 1996

Mánaðarlaun	kr.	75.000
61 yfirvinnustund á 778,88 kr.	kr.	47.512
Orlof 10,17% af yfirvinnu	kr.	4.832
Samtals	kr.	127.344
Áður greitt	kr.	122.043
Mismunur ógreitt	kr.	5.301

Laun vegna desember 1996

Mánaðarlaun	kr.	80.000
85,5 yfirvinnustundir á 830,80 kr.	kr.	66.879
Desemberuppbót	kr.	9.067
Orlof 10,17% af yfirvinnu	kr.	6.802
Samtals	kr.	162.748
Áður greitt	kr.	155.582
Mismunur ógreitt	kr.	7.166

Laun vegna febrúar 1997

Mánaðarlaun	kr.	80.000
32,5 yfirvinnustundir á 830,80 kr.	kr.	26.586

Orlof 10,17% af yfirvinnu	kr.	2.704
Samtals	kr.	109.290
Áður greitt	kr.	106.441
Mismunur ógreitt	kr.	2.848

Laun vegna mars 1997

Mánaðarlaun	kr.	80.000
29,50 yfirvinnustundir á 830,80 kr.	kr.	24.509
Orlof 10,17% af yfirvinnu	kr.	2.493
Samtals	kr.	107.002
Áður greitt	kr.	104.375
Mismunur ógreitt	kr.	2.627

Laun vegna apríl 1997

Mánaðarlaun	kr.	80.000
Launahækkun í mars 1997	kr.	3.680
Mismunur á yfirvinnu í mars 1997	kr.	767
31,50 yfirvinnustundir á 869,85 kr.	kr.	27.400
Orlof 10,17% af yfirvinnu	kr.	2.787
Samtals	kr.	118.394
Áður greitt	kr.	115.484
Mismunur ógreitt	kr.	2.910

Laun vegna maí 1997

Mánaðarlaun	kr.	83.760
34 yfirvinnustundir á 869,85 kr.	kr.	29.575
Orlof 10,17% af yfirvinnu	kr.	3.008
Samtals	kr.	116.343
Áður greitt	kr.	113.202
Mismunur ógreitt	kr.	3.141

Laun vegna júní 1997

Mánaðarlaun	kr.	83.760
25 yfirvinnustundir á 869,85 kr.	kr.	21.746
Orlof 10,17% af yfirvinnu	kr.	2.212
Samtals	kr.	113.318
Áður greitt	kr.	111.008
Mismunur ógreitt	kr.	2.310

Laun vegna júlí 1997

Mánaðarlaun	kr.	83.760
23 yfirvinnustundir á 869,85 kr.	kr.	20.007

Orlof 10,17% af yfirvinnu	kr.	2.035
Samtals	kr.	105.802
Áður greitt	kr.	103.677
Mismunur ógreitt	kr.	2.125
Mismunur alls	kr.	48.690

Um lagarök vísar stefnandi til laga nr. 28/1930, um greiðslu verkkaups, og laga nr. 55/1980, um starfskjör launafólks og skyldutryggingu lífeyrisréttinda. Þá byggir stefnandi kröfur sínar á kjarasamningi Verzlunarmannafélags Reykjavíkur og vinnuveitenda og bókunum, sem teljast hluti kjarasamninga.

Kröfu um dráttarvexti og vaxtavexti byggir stefnandi á III. kafla vaxtalaga nr. 25/1987.

Kröfu um málskostnað byggir stefnandi á 1. mgr. 130. gr. laga nr. 91/1991, sbr. 129. gr. 4. tl. um vexti af málskostnaði. Þá byggir stefnandi kröfu sína um virðisaukaskatt á því að stefnandi sé ekki virðisaukaskattsskyldur.

IV.

Stefndi byggir sýknukröfu sína á því, að stefnandi hafi fengið fullt endurgjald fyrir starf sitt hjá stefnda.

Stefndi mótmælir því að hann hafi ekki hækkað laun stefnanda í samræmi við umsamar launahækkanir samkvæmt kjarasamningi VR og VSÍ í mars 1997 og að stefnandi hafi gert athugasemdir við það í apríl 1997. Stefndi kvað að það hafi ekki verið fyrr en í apríl, að afloknum atkvæðagreiðslum félagsmanna stéttarfélaga, að legið hafi fyrir að kjarasamningar yrðu samþykktir og hafi vinnuveitendur almennt ekki greitt launahækkanir fyrr en með apríllaununum. Stefndi kvaðst þá hafa hækkað heildarlaun stefnanda um 4,7% frá gildistöku kjarasamnings í mars eins og launaseðill fyrir apríl það ár beri með sér. Kvað stefndi það hafa verið í fullu samræmi við kjarasamning VR frá því í mars 1997. Við kynningu á kjarasamningunum hafi mikið verið fjallað um meðhöndlun og fyrirkomulag yfirborgana. Hafi stefndi með hliðsjón af þeim upplýsingum breytt sundurliðun greiðslna á launaseðli stefnanda og hafi skýrt það út fyrir stefnanda við útborgun apríllauna. Kvað stefndi að stefnandi hafi gengið úr skugga um að heildargreiðslur hefðu hækkað í samræmi við kjarasamninginn, en ekki gert neinar athugasemdir við það að sundurliðunin á launaseðlinum væri á annan hátt en áður.

Stefndi mótmælti, sem röngum og ósönnuðum, fullyrðingum stefnanda um að samkvæmt kjarasamningi beri að reikna yfirvinnu af heildarmánaðarlaunum að meðtöldum yfirborgunum og öðrum aukagreiðslum. Um eðli og innihald yfirborgunar fari eftir samkomulagi starfsmanns og vinnuveitanda. Þessi skilningur sé staðfestur í dómi Félagsdóms frá 17. janúar 1991 í málinu nr. 5/1990,

þar sem dómurinn telji launafjárhæðir sem stofnað sé til með yfirborgunum, utan við svið kjarasamninga. Stefndi hafi samið við stefnanda um launagreiðslur, sem hafi verið verulega hærri en lágmarkslaun samkvæmt kjarasamningi, hvort sem litið sé til mánaðarlauna eða greiðslna fyrir yfirvinnu. Stefndi kvað stefnanda hafa skrifað tímaseðla og hafi laun verið gerð upp í samræmi við þá, eins og launaseðlar beri með sér. Stefndi kvaðst hafa, á starfstíma stefnanda, hækkað laun stefnanda hlutfallslega í samræmi við umsamdar launahækk-anir í kjarasamningum verslunarmanna.

Stefndi mótmælti fullyrðingum um að ekki hafi verið ágreiningur á milli VR og VSÍ um þann skilning VR að skylt sé að hafa sömu yfirborgun á yfirvinnu og mánaðarlaunum. Við gerð kjarasamninga árið 1995 hafi VR gert þá kröfu að tilgreint yrði í kjarasamningum að yfirvinna reiknaðist af heildarlaunum, en því hafi verið hafnað af fulltrúum vinnuveitenda.

Stefndi mótmælir því að stefnandi hafi gert athugasemdir við launauppgjör sitt í mars 1997. Stefnandi hafi sagt upp starfi sínu í maí 1997. Ástæða uppsagnarinnar hafi verið sú að stefnandi hefði ætlað í nám um haustið. Fyrstu athugasemdirnar sem stefnda hafi borist hafi verið með bréfi VR, sem dagsett sé 21. ágúst 1997, eða um það leyti sem stefnandi hafi verið að hætta störfum hjá stefnda.

Til vara krefst stefndi þess að hann verði sýknaður af kröfum stefnanda sökum tómlætis stefnanda. Stefnandi hafi tekið við launum athugasemdalaust og engar athugasemdir hafi verið gerðar fyrr en um það bil sem stefnandi hafi hætt störfum hjá stefnda.

Varakröfu sína byggir stefndi á því að ekki beri að hækka greiðslu fyrir yfirvinnu til handa stefnanda fyrr en frá þeim tíma sem sannanlega hafi verið gerðar athugasemdir við launauppgjör og dráttarvextir verði reiknaðir frá þingfestingu málsins.

Um lagarök vísar stefndi til samninga- og kröfuréttar um skuldbindingargildi samninga og meginreglu vinnuréttar um fyrirvaralausa viðtöku launa og aðgerðarleysis. Þá vísar stefndi til 1. gr. laga nr. 55/1980, um starfskjör launafólks og skyldutryggingu lífeyrisréttinda. Stefndi styður kröfu sína og við kjarasamning Vinnuveitendasambands Íslands og Landssambands íslenskra verzlunarmanna og Verzlunarmannafélags Reykjavíkur.

Varakröfu sína byggir stefndi á meginreglu vinnuréttar um fyrirvaralausa viðtöku launa og aðgerðarleysi auk 9. og 10. gr. vaxtalaga nr. 25/1987.

Kröfu um málskostnað byggir stefndi á 129. gr., sbr. 130. gr. laga nr. 91/1991, um meðferð einkamála.

V.

Ágreiningur aðila máls þessa lýtur að því hvort yfirvinnugreiðslur til stefnanda hafi verið í samræmi við gildandi kjarasamninga.

Óumdeilt er að aðilar sömdu um að byrjunarlaun stefnanda skyldu vera 75.000 krónur á mánuði og hækka í 80.000 krónur eftir þrjá mánuði. Þá er óumdeilt milli aðila að samið var um að greiðsla fyrir yfirvinnu skyldi í upphafi vera 700 krónur fyrir hverja yfirvinnustund en 750 krónur eftir þrjá mánuði.

Samkvæmt 1. gr. laga nr. 55/1980, um starfskjör launafólks og skyldutryggingu lífeyrisréttinda, skulu laun og önnur starfskjör, sem aðildarsamtök vinnumarkaðarins semja um, vera lágmarkskjör fyrir alla launamenn í viðkomandi starfsgrein og samningar einstakra launamanna og atvinnurekenda um lakari kjör en hinir almennu kjarasamningar ákveða skulu vera ógildir.

Samkvæmt grein 1.8 í samningi milli Verzlunarmannafélags Reykjavíkur og Vinnuveitendasambands Íslands og Vinnumálasambandsins á öll yfirvinna að greiðast með tímakaupi sem nemur 1,0385% af mánaðarlaunum fyrir dagvinnu.

Fyrir liggur að mánaðarlaun stefnanda og greiðslur fyrir yfirvinnu voru hærri en kveðið er á um að skuli vera lágmarkslaun samkvæmt fyrrgreindum kjarasamningi, þó svo eftirvinna hafi ekki verið 1,0385% af mánaðarlaunum stefnanda. Þegar litið er til þess verður ekki talið að fyrrgreindur samningur aðila um greiðslu fyrir eftirvinnu sé brot á 1. gr. laga nr. 55/1980.

Rétt þykir að hvor aðili um sig beri sinn kostnað af málinu.

Hervör Þorvaldsdóttir héraðsdómari kvað upp dóm þennan, en uppkvaðning hans hefur dregist sökum embættisanna dómarans.

D ó m s o r ð :

Stefndi, G. Torfason ehf., er sýkn af kröfum stefnanda, Olgu Hrafnisdóttur.

Málkostnaður fellur niður.